

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ב, 2022
מספר השאלון: 011241
קובץ: תשובות סופיות

עברית: הבנה, הבעה ולשון

שאלון מותאם

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שלוש שעות.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים.
חלק ראשון – הבנה והבעה – 50 נקודות
חלק שני – לשון – 50 נקודות
פרק א: שם המספר
פרק ב: תחביר / פרק ג: מערכת הצורות – יש לבחור באחד הפרקים
סך הכול – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר לנבחן (נספח 2).
- ד. הוראה מיוחדת: יש לענות על השאלות בגוף שאלון זה לפי ההוראות.
שים לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה לשימושך. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.
ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.
נספחים: נספח 1 – מאמרים; נספח 2 – דף עזר לנבחן.

בהצלחה!

תשובות סופיות

חלק ראשון – הבנה והבעה

שאלה 1

רוזה פארקס: חוסר השוויון בין השחורים ללבנים – אפליית השחורים בארצות הברית (פגיעה בזכויות האדם של השחורים).

ג'וליה לוריין היל: פגיעה במשאבי הטבע – כריתת עצי סקויה עתיקים בידי חברה מסחרית לכריתת עצים. דפני לייף: יוקר הדיור – מחירי הדירות להשכרה גבוהים, ולכן אי אפשר למצוא דירה במחיר הוגן.

שאלה 2

מטרת האקטיביזם: לשנות את החברה – את סדרי העדיפויות שלה, את האופן שבו ארגונים כלכליים וחברתיים פועלים או את הערכים של הקהילה; לפעול לרווחת החברה.

שני מאפיינים (שניים מאלה):

1. פומביות – הפעילות גלויה וחשופה לעיני הציבור, ומכוונת בד בבד אל הציבור ואל מקבלי ההחלטות (תוך שימוש באמצעי התקשורת).

2. גלובליות – פעילות האקטיביסטים חוצה גבולות ומשפיעה על העולם כולו.

(אפשר גם: האקטיביזם נובע מן החברה עצמה ולא מן המוסדות הפוליטיים / המדינה.)

שאלה 3

הרעיון: האקטיביזם נובע מן החברה ולא מן המוסדות הפוליטיים – הציבור (האזרחים) הוא האחראי לגורלה של החברה, והאזרחים מציבים דרישות למדינה בנוגע לאופן שבו החברה צריכה להתארגן. כולנו שותפים לקביעת ערכי החברה, והפוליטיקה אינה רק נחלתם של נבחרי הציבור.

שאלה 4

א. טענת האחרים: הילדים האקטיביסטים אינם פועלים מתוך עצמם – הם "בובות על חוטים" המופעלות בידי אחרים (מבוגרים), ולא ייתכן שבאמת אכפת להם מ"בעיות של מבוגרים".

ב. (2) היא מסכימה שעשויה להיות אמת בטענה ומציעה פתרון.

שאלה 5

גם ריצת מרתון וגם אקטיביזם הם תהליכים ארוכים שהתקדמותם איטית, ואי אפשר להגיע בהם ליעד במאמץ קצר ומהיר אחד. כמו שרץ מרתון צריך סבלנות וכוח סבל כדי להגיע לסוף המסלול, כך האקטיביסט צריך להתמיד לאורך זמן ולא לאבד תקווה, משום שהפגנה אחת או מכתב אחד לא יחסלו את הגזענות ולא יעצרו את ההתחממות העולמית – השינוי מתחולל בקצב איטי.

שאלה 6 – סקירה לדוגמה

לחנך צעירים לעשייה חברתית

בשנים האחרונות צעירים רבים ברחבי העולם מתקוממים נגד עוולות חברתיות וסביבתיות ומשמיעים את קולם (פינק, 2020). לימוד על בעיות חברתיות שאינן מוביל לעשייה הוא חסר טעם, ולכן חשוב לחנך את בני הנוער לפעולה (יוספסברג, 2003). חינוך כזה גם מפתח אצל הצעירים חשיבה עצמית וביקורתית, וכך הם פועלים מתוך הבנה ולא כ"בובות על חוטים" המופעלות בידי אחרים (פינק, 2020).

כדי לעודד אקטיביזם, על המבוגרים לספר לבני הנוער על המתרחש בעולם ולענות על שאלותיהם בכנות, גם כשהדבר אינו נוח להם (פינק, 2020). כמו כן כדאי להשמיע להם סיפורים על בני גילם שפעלו למען מטרה חשובה (יוספסברג, 2003; פינק, 2020). דרך נוספת היא ללמד על הפרות של זכויות האדם ולסיים את הלמידה בתכנון פעולה (יוספסברג, 2003).

נוסף על כך, המבוגרים צריכים לשמש דוגמה אישית ולעודד את הצעירים ליצור קשרים עם אנשים השותפים למאבקם (פינק, 2020). חשוב גם להציג לפנייהם אפשרויות פעולה מגוונות – מהפגנות ועד כתיבת מכתבים, ומבית הספר ועד העולם כולו – ולאפשר להם לבחור ביניהן, שכן הבחירה מגבירה את המוטיבציה (פינק, 2020; יוספסברג, 2003).

חינוך כזה יכול להפוך את בני הנוער לשותפים פעילים בתיקון החברה.

ביבליוגרפיה

יוספסברג, נ' (דצמבר, 2003). אקטיביזם של נוער לקידום זכויות האדם. הסדנא – מרחב חינוכי לדמוקרטיה וזכויות אדם. אוחר מ' education.acri.org.il.

פינק, ר' (נובמבר, 2020). איך לדבר עם ילדים על אקטיביזם. הארץ. אוחר מ' haaretz.co.il.

חלק שני – לשון

שאלה 7

- שמונים ושלושה אלף תוצאות
- בארבעה עשר ביולי; בשנת אלפיים ואחת עשרה
- בעשר השנים
- שבעים ואחד אחוזים; שש מאות ארבעים וארבעה אנשים; בני שמונה עשרה
- שלושה יתרונות; פי חמישה
- גיליון מספר מאה ושנים עשרה

שאלה 8

- א. (1) משפט מורכב.
(2) משפט איחוי (מאוחד / מחובר).
- ב. (1) [אם תקראו תגובות על כתבות [שעוסקות באקטיביסטים צעירים], פסוקית לוואי] פסוקית תנאי תיתקלו בביקורת שלילית [שחוזרת שוב ושוב]. פסוקית לוואי
(2) [רוזה פארקס לא פינתה את הכיסא שלה באוטובוס לאדם לבן], איבר א' [ובזכות זאת היא נהפכה לסמל במאבק בין שחורים ללבנים]. איבר ב'
- ג. במשפט (1): כתבות – לוואי; באקטיביסטים – מושא; שוב ושוב – תיאור.
במשפט (2): לסמל – נשוא.

שאלה 9

- א. (1) זכרו [כי אקטיביזם הוא פעולה פוליטית]. פסוקית מושא
(2) הביקורת כלפי האקטיביסטים הצעירים היא [כי הם "בובות על חוטים"]. פסוקית נשוא
(3) אנשי חינוך ממליצים להיעזר באינטרנט לקידום אקטיביזם אצל בני הנוער [כי בני הנוער אוהבים להשתמש בו]. פסוקית (תיאור) סיבה
- ב. האקטיביסטים – נשוא
נעזרים – נשוא
באמצעי – מושא
התקשורת – לוואי ("באמצעי")
לקידום – תיאור
המסרים – לוואי ("לקידום")
שלהם – לוואי ("המסרים")

שאלה 10

- א. • הסוג התחבירי: (1) משפט מורכב; (2) משפט איחוי (מאוחד / מחובר); (3) משפט מורכב.
• משפט (1): הקשר הלוגי – ויתור; מילות הקישור – אף על פי ש
משפט (2): הקשר הלוגי – ניגוד (אפשר גם: ויתור); מילות הקישור – אבל
משפט (3): הקשר הלוגי – זמן; מילות הקישור – כאשר
- ב. האינטרנט הוא מקור למידע וכלי תקשורת המניע לפעולה.
(אפשר גם: האינטרנט הוא גם מקור למידע וגם כלי תקשורת המניע לפעולה.)

שאלה 11

- א. (1) דפני ליף לא הצליחה למצוא בעיר דירה להשכרה במחיר הוגן.
 (2) דפני ליף הקימה אוהל בשדרות רוטשילד בתל אביב.
 (3) דפני ליף סחפה בתוך שבועות ספורים אלפי אנשים בישראל למחאה החברתית הגדולה.

ב. • (2) כנראה

- תפקיד ההסגר: להביע את עמדת הכותב כלפי הנאמר – ספק / הסתייגות; הכותב אינו קובע בוודאות שהצעירים מעורבים יותר מבעבר, אלא מציג זאת כהערכה.

שאלה 12

- א. (1) בעידן של פוליטיקה חדשה אנחנו האזרחים מציבים דרישות למדינה. – "אנחנו" (שהתמורה ממירה): נושא.
 (2) ספרו לילדיכם על אנשים, ובייחוד על ילדים אחרים, שפועלים למען מטרות שחשובות להם. – "(על) אנשים": מושא.
 (3) מורים ומחנכים מסיבים את תשומת ליבם של האקטיביסטים הצעירים לשני סוגי אוכלוסיות: האוכלוסייה שהם שייכים אליה ו"שאר העולם". – "לשני סוגי אוכלוסיות": מושא.

ב.

המילה	חלק הדיבור	התפקיד התחבירי
מטרידים	שם עצם	מושא
מנהלות	פועל	נשוא
מתמשך	שם תואר	לוואי

שאלה 13

הפועל	השורש	הבניין
מתקוממים	ק-ו-ם	התפעל
להועיל	י-ו-ע-ל	הפעיל
תיתקלו	ת-ק-ל	נפעל
מחתה	מ-ח-י/ה	קל (פעל)
מאתגרת	א-ת-ג-ר	פיעל
יעידו	ע-ו-ד	הפעיל
חוויים	ח-ו-י/ה	קל (פעל)

שאלה 14

א.	הפועל	השורש	הבניין
מוכנות	כ-ו-ן	הופעל (הפעל)	
מכנות	כ-נ-י/ה	פועל (פעל)	
מכונות	כ-ו-ן	פועל (פעל)	

ב. הנערה שבתה את ליבו – ש-ב-י/ה.

חברת ההסעות שבתה במחאה – ש-ב-ת.

ג. המילה המוקפת: מניעה במשפט (1) (התקשורת מניעה יחידים וקבוצות...).

• השורש: נ-ו-ע

• שם הפועל: להניע

ד. מלוכה, משיכה

שאלה 15

א.	המשפט	שם הפעולה	השורש	הבניין
(1)	הסבר	ס-ב-ר	הפעיל	
(2)	ריצה	ר-ו-ץ	קל (פעל)	
(3)	ארגון	א-ר-ג-ן	פיעל	
(4)	הזדהות	ז-ה-י/ה	התפעל	

ב. • מתגבשות – פועל; משותפת – שם תואר; גלויה – שם תואר; הוגים – שם עצם; מוחלשות – שם תואר.

• שתי צורות מאותו הבניין: גלויה, הוגים (שתיהן מבניין קל).

שאלה 16

א. עוררה (ע-ו-ר); התפרסם / פורסם (פ-ר-ס-ם); זוכה (ז-כ-י); הצטרפו (צ-ר-ף); מניפים / מנופפים (נ-ו-ף); מבינים / הבינו (ב-ו-ן); להיכרת (כ-ר-ת); לעלות (ע-ל-י).

ב. חוש (ח-ו-ש); בהשוואות / בהשוואה (ש-ו-י); הראייה (ר-א-י); תופעות (י-פ-ע); תועלת (י-ע-ל); הדעות (י-ד-ע); בהפצת (פ-ו-ץ); לפתרון (פ-ת-ר).

שאלה 17

א.	שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי
	שוויון, יכולת, ניסיון, דמות, מדינה	אמיתי, זהות

- ב. תגובית: הצורן הסופי – יֵית; משמעותו – הקטנה (תגובה קטנה, קצרה).
תגובן: הצורן הסופי – יָן; משמעותו – בעל מקצוע / תפקיד / עיסוק (מי שעיסוקו כתיבת תגוביות).

ג.	המשפטים	סוג הצורן הסופי	משמעות הצורן הסופי
	(1)	צורן נטייה	שייכות (כינוי קניין, גוף ראשון יחיד – המפלגה שלי)
	(2)	צורן גזירה	שם תואר (שייך למפלגה, קשור אליה)

כל הבגרויות בלשון עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/lashon